

Już lipiyn

Na 4 lipca 2005r

No, toż momy już piyrszy blank latowy miesionc, chocia ze tym latym we lipcu (krom dugszejszych dni) jes już łod poruch lot roztomajcie. Niyftorzi, kierzy sie już drzistli, to ani sie wtęda nikaj ze chałupy niy wybiyrajom na wywcasy, coby kajś łoddychnońc, bo można trefić bali i ze dwa tydzie ze chlapakom, plutom cy ulichom – jak ci to tam fto bydzie mianowoł. Chocia musza pedzieć, iże na isto som i telkie ludzie, kierym zawdy – kiej ino na luft wypolom – wszyjsko sie popśni i zołwizoł, choby we telewizyi „Chmurka” (he,he, nale mie sie spomniało!) lebo inksze zapowiadocze – kurde, nale sie jejich naplonco we telewizyi! – Bog wiy co snochwiałi, bydzie kropić, bydzie usmolono pogoda. Miołech ci telkigo kamrata, iże kiej łon sie ino wybrol ze familijom na wywcasy (ganc egal eli nad morze, eżli we gory) zawdy prało z niyba choby ze giskany. Kiejsik – a bydzie to jakiesik trzidziści lot tymu nazod – lajstli my sie ze mojom Hażbiytkom wcasy we Rumunii. Pofurgli my fligrym ze Warszawy nad te corne morze, przikludziyli nos do telkigo szykownego hotelu i podwiyl jesce moja staro kofrow niy wyłonacoła, poszołech sie ździebko luftnońc. I wyicie, jescech sie piwa ani ichniego sznapsa niy łobsztalowoł, jesce mi ober nicego niy przismyczol a tu jak niy gichnie z niyba, jak pierony niy napocznom gruchać choby ze kanony. Niybo ci sie blank zaciongło i telach widziol ta latowo klara nad tym zmazanym, cornym morzym.

Ludzie roztomiłe! Toż to boła wyćwika. Z rana pośniodać, kuknońc bez łokno na morze – ja, ja juzaś siompi – deptać do hotylowygo szynku po halbecka, kiero musiała styknońc do łobiadu (abo i niy?). Niyskorzij ta sama lajera: za łoknym ulicha, morze rompluje choby nojynte, halbecka ze szynku, a iże niy ma trzecigo do szkata, cyckanie tyj flaszecki do wieczery. Na ścmiywku festelno wieczerso i zasik małowiela do chyrtonia.

I tak bez cołkie dwa tydzie, boch jo na isto cołkiym zaboczol. iże tyn mój kamrat z walcwerku, ło kierym zech przodzij pedziol (gizdowi choby ino na łostuda tyż ci Ojgyn boło) wykłudziol sie boł razinku ze jejigo familijom tyż na wywcasy tela ino, iże nad nasz przeziombniynty Bałtyk.

Kiejech ino ze tych wywcasow przikludziol już nazod do dom, to mi moje grace tak durch dyrgotali (łod tyj gorzoły), iżech zawdy poła z glaski wychlistnoł, pokił zech sie niy szluknoł. Łod tego tyż casu mi łostało, iże kiej ino siompi wartko tyrom do Pyjtrowego szynku. A kiej zasik niy sipi to ... tyż tam lejza, bo można, iże napocznie sipieć. I zawdy tyż, kiej sie mie fto spyto godom, iże mom ci jedyn fyjler: ślepia gorzoła. Nale, mom tyż i jedna dobro zajta: poradza mocka wysłepać (no, ino do łostatnigo hercszlagu). Łozprawioł ci tyż kiejsik Bercik łod Majzliny, iże mu sztyjc pieronym leberka i inksze tam fizymatynty we basisku sztinkrowali.

– A cy łoni ślepiom, duldajom gorzoła? – spytała sie go dochtorka.

– A dyć, iże ślepia, cinyngiy ślepia, ino mi to nic niy pomogo !!!

Jo, to ci mog sie ino ło gorzole połozprawiać pokił mie ci te dochtory i flyjgery ze łochojackigo lazarytu niy scapiyli i niy poflikowali tyj mojj plompy i richtik do porzondku niy zrychtowali, choby te co jakiesik styrdziyści lot tymu nazod fyrtali

po placach i ryceli: garce lyjtują, bōncłoki drutują, i telkie tam inksze ałsdruki.
Nale, jakech bōł pedzioł, jes terozki lipiyń, ło kierym tyż jes mocka powiarkōw:
Kiej lipiyń z dyszczym, to zima bydzie ze wiatrym.

Kiej we lipcu klara dopiyko, chnetki rzgmoty niydaleko.

Kciołech terozki sam łopedzieć jedna gyszichta, kiero naszkryfloł bōł kiejsik nasz
szykowny Karlik z Kocyndra. Byda to rzōndzioł tak jakech to już łod smarkatego
bajtła spamiyntoł i skuli tego moge to niy być gynał tak jak to downij we radijoku
tyn Ligoń beroł. Nale dejcie pozōr!

Moja staro spatrzała ci jakosik tam wywczasy we Wiśle. Jak, to niy kciała pedzieć
styknie co rzykna, iże znojdlī my sie we gryfnym „Relaksie” u Francika i łod
rańca, pokieli zech ci te ślypia łozewrzył, napoczyno ci łona przimilnie jamrować:
– Wiysz Ojgyn, pōdź, syńdymu wartko na śniodanie a niyskorzj wybiermy sie na
Równica. Mosz sam łodymmie jesce jedne jajco przy tym śniodaniu, nale gibej sie
wartko bo niyskorzj moge być już srogo hica.

Nale, kaj mie tam deptać na ta Równica, kiej sam tyż jes gryfnie. Beztoż tyż
godōm jeji przimilnie:

– Wiysz dziubecku, niy gorsz sie, nale mie sam jakosik hekso we krziż wlażła i jo
cheba dzisioj by byda mōg ze cia we te gory deptać. Idź sie ze tymi twojimi
nowymi kamratkōma i bow sie gryfnie. A jo ze cia pōjńda możno na inkszy roz.

– Ty giździe diosecki, ty łochyntolu – pado łona ździebko załfryjgowano, fest
znerwowano – na inkszy roz padosz, ja? To mogesz inkszych za bozna robić, nale
niy mie, ty stary cygonie. Jakeś łōńskigo roka bōł sōm na wywczasach ze werku
toś tyroł choby mody synek po tych gorach ze jakimiś Trudkami, Agnyskami ło
kierych do dzisioj we śniku łozprawiosz. Nale, kiej niy, to niy, ida z kamratkami.
Wziyna sie paryzol łod klary, taśka, praskła dźwiyrzami aże we pojstrzodku Wisły
bōło słychać i poszłaaaaa!!!

Niy zetrwało dugo i widza co wszyjskie łone choby te kacyce jedna za drugōm
poszli na basing. Jakosik mi sie gorko zrobiyło, iże medikowoł co mie zarozki
pieroń prasknie, gowa mi sie jakosik gorko zrobiyła i kiejech sie tak po tyj palicy
macoł, to mi sie zdowało, co mi jakiesik rogi, jakiesik horny rosnōm na nij.

Wielach niy medikowoł ino wartkoch sie łogoloł, naparfinowoł, rest kudłōw
brilantinom przilizoł i popyndalowołech za tymi mokwami tyż na tyn basing. A ...
tam ci uciychy ze dwa miechy, gracki, śmichy-chichy a we wodzie styrcey telki
jedyn karlus corny choby nyjger, zymbiska luftuje i rycy do mojij staryj:

– Pōdź sam dō mie moja luba, dej skosztować tego dziuba!

Kukōm na wiyrch a tam na tyj „trampolinie” moja staro we badykostimie, kiery sie
lajstła latoś, a kiery chnet ino nikiej tyj rajski listeczek figowy wygłoł. Chichro ci si
na cołki karpyniel, amizyruje ci sie do tego szekuladowego karlusa, wyciōngo ci
przed sia grace i już, już miała fuknońć ku niymu, nalech jo tego już niy szczimoł.
Anich ździebko niy ślynczoł, niy medikowoł ino prasknołech tego gizda flaszkom
piwa, kieroch sie bōł przodzi sprawioł.

Karlus kwiynknoł, wrzesknoł i stracił sie po wodom. Ludzie, co sie terazki napoczło. Moja staro kwicy choby modo dziołcha na jakimsik tam rockowym koncyracie i wrzescy choby nojynto:

– Ludzie, retong! Chytejcie drabko tego chachara co to prasknoł bez łeb mojigo nojmilyjszego i cheba ci go zakatrupioł na amynt.

Ludzie napoczli mie gonć, rynce ... co jo godom? tysionce gracy ci sie do mie wyciongajom coby mie yntlić dopaść, capnońć, zdybać i łoroz ... drzist .. prask i śleciołech ze mojigo prykola na dyliny aże mi we palicy zaglingało. Sztreknołech ta moja rzić ze dylinow, kukom tak naobkoło i miarkuja co to ino boł – można niy telki gryfny – nale zawdy ino śnik. Łozewrziłech łokno do mola a sam sie ku mie kiwajom jedle lebo inksze chojny, ptoszki ci gryfnie ćwiyrkajom, klara corozki barzij grzeje choby kwaterka starzikowygo bimbru, wonio ze francikowyj kuchyni i co nojważnijsze ... mojij staryj niy ma, a jo mom cołkie przedpołednie fraj. Czyrwiyn i lipiyn to tyż miesionce we kierych nojwiyncyj fyrto, krajzuje utopkow, utopcow, strzigow i inkszych telkich naszych ślonskich stroszkow. Mom kamrata, kiery mocka ło telkich gizardach poradzi łozprawiać a jo sam ino spomna ło jednym telkim naszych chorzowskim, a kiery sie i bezmać we Bytoniu i we Piekarach pokazowoł. A boło to podle raje tak:

Kajsik jesce tak przodzij piyrszyj wojny światowyj, kiej rychtowali piyrsze foncle na cestach na drodze łod szachty, łod szybu „Maryna” sam u nos na Pniokach stoła telko srogo laterna, ino jedna na cołkij ceście. A ze popołedniowyj szychty szoł ci sie berkmön do dom. Kiej już doszoł do jejigo ulicy kuko, a sam blank kole jejigo familoka styrcy, gynął przy ajnfarcie jakisik chop. Na łebie mioł bomba lebo cylinder nikiej to downij galantne karlusy nosyli. No, i styrcy ci łon tak jakosik fołglowato kole tyj foncli. Berkmön sie tak medykuje, co tyż tyn cudok sam tak niyskoro styrcy? Nojprzodzij mu sie zdało, co tyn istny na niygo niy poradzi sie doczkać. No, toż tompie dalszij i kiej tak szoł, to tyn chop, tyn istny robił sie corozki srogszy. Berkmön boł blank monter, blank trzyźby. Szoł przeca direkt ze szychty i nikaj niy wlazowoł, do żodnego szynku. Toż tompie dalszij i cym jes barzij podle niygo, to łon sie robi jesce barzij srogi. Kiej już tak przykwanckoł sie ze dwie siynie łod swojij, mioł ci tyn hajer corozki barzij miyntkie szłapy, boł ci corozki barzij zlykniony. A przeca, jak to nasz chorzowski berkmön bele cego sie tam niy strachoł. Nale, sztopnoł i na isto mioł bobki. Zahaltowoł i napocznoł tak we jednym miyjscy przebiyrać szłapami a tyn istny we tyj bombie dalszij sie robił corozki barzij zwality, wieli. Mioł już cheba iber trzi myjtry. Łoroz tyn chop, tyn istny we tym cylindrze gibnoł sie choby szoł ku niymu.... zetrwało to jakiesik pora sekundow i tyż łoroz tyn srogi chop majtnoł sie nazod i poszoł kajsik hań tam bez hołda i pieron wiy kaj sie podzioł? Telkie same gyszichy łozprawiali i ludzie, kiere miyszkal kole „Rozbarku” we Bytoniu i we Piekarach. A moj starzik, kiej to berali to zawdy na łostatek godali telko gryfno powiadaczka:

„Niy strosz stroszku, niy strosz, bo sie som ze strachu zesrosz!”

A terazki suchejcie! Fto poradzi wyeklerować co majom do kupy ze sia Tatary ze naszym latowym miesioncym lipcym?

Niy wiyecie? To jo sam wyłōża, wytuplikuja. Kajsik we XVI-ym wiyku pokazali sie miyndzy naszymi polskimi wojokami Tatary ze Litwy. Niy bōło tego wiela cosik kole piytności chorōngwi, znacy jakiesik 1400 chopa na kōniach. We 1672 roku te gynāl litewskie tataro wyzdradziyli naszo Rzeczpospolito i przekludziyli sie do Turkōw. Łosiedli byli kiejsik kole Kamieńca Podolskiego i mianowali jejich LIPKAMI, skuli tego co byli festelnie łoszydliwi i mocka szkłōdziyli. Zdziebko sie niyskorzij łopamiyntali sie i juź we 1683 roku snochwiyli krōlowi Sobieskimu, co bydom mocka sie ringować ze Turkami i inkszymi Tatarami. I sam terozki same poradzie zmiarkować co majōm ze sia Tatary ze lipiyniym: tych Tatarōw mianowali Lipkami!!!

Ja, lipiyn, lipiec, lebo wielgi moj (jak kiejsik godali kole Zakopanego), to na isto tyź gryfny miesiōnc, tela co jo latoś juzaś nikaj sie na wywczasy niy wykłudza skuli moji niymocnyj Świekry i bydzie ino kajsik na plantach lebo we zegrōdkach grzoła klara we te moje kostyry. Jakech pedzioł nikaj sie ze mojih Pniokōw niy wykłudza nale ... zdziebo mie chyciōł jankor.

I tak terozki na łostatek. Dzisiej to bōł moj sto dwadzieścia łosmy kōnsek we tym Radiu Piekary. Chnet trzi lata żech Wōm sam beroł , klyciōł i łod dzisiej ... to jes szlus, to jes fajrant. Dyrektor pedzioł co terozki mōm Wōm wszyjskim ze mojim fandzoliyniym dać pokōj. Bezmać to ino bez lato, bez feryje, nale jak znōm życie to możno blank juź te klachy z Pniokōw ze radijoka wyciepnōm.

Nō, toż tym wszyjskim, kiere mie radzi suchali winszuja gryfnego lata, mocka zdrowio i coby Radijok bōł zawdy dlo Vos, i zawdy telki gryfny, szpasowny jak do siela, nikiem do terozki.

Pyrsk juź łostatni roz
Ojgyn z Pniokōw